

Meningen med poesi

Märten Steen

Boksidan

Förord

Föreliggande text utgör dokumentationen av mitt sökande efter svar på frågan: Kan det ge mig något att läsa poesi och i så fall vad?

Stockholm i mars 2009

Mårten Steen

Copyright: Förlaget Boksidan 2009
Box 558
146 33 Tullinge

Meningen med poesi, ISBN-nummer: 978-91-86199-35-7

Du får gärna kopiera denna bok, men sätt då in 5 kronor per kopia på Boksidans plusgirokonto: 199 84 51-7, eller bankgirokonto: 5459-3074. Skriv på inbetalningskortet att det gäller boken ”Meningen med poesi”. Du är också välkommen att besöka vår hemsida www.boksidan.com.

En del påstår att dikter är sånger utan ackompanjemang. Det är lätt att förstå när man läser dikter som är avsedda att sjungas, såsom kända verk av Carl-Michael Bellman och samtidigt "hör" den sjungna versionen inom sig. Men vore läsningen njutbar för den som inte känner till den sjungna versionen eller dess melodi? En jämförelse mellan en sällan sjungen av Bellmans visor (epistel n:o 80), och en vanlig dito (epistel 48) ger eventuellt vägledning i frågan:

Fredmans epistel nummer 80

Liksom en herdinna, högtidsklädd,
vid källan en junidag,
hopletar ur gräsets rosiga bädd
sin prydnad och små behag.
och ej bland väpling, hägg och siren
inblandar pärlors strimmande sken
inom den krans i blommors val
hon flätar med lekande kval;

Så hölje min nymf på Floras fest
ett enkelt och skiftat flor;
då hon utav Mollberg buden till gäst
ut till Första Torpet for.
Det Torpet lilla, straxt utom tulln,
där kräftan ljustras röd i kastrulln
Och dit Brunnsvikens bölja klar
I vattrade vågor sig drar.

Och så vidare.... Jämfört med:

Fredmans epistel nummer 48

Solen glimmar blank och trind,
vattnet likt en spegel;
småningom uppblåser vind
i de fallna segel;
vimpeln sträcks, och med en år
Olle på en högbåt står;
Kerstin ur kajutan går,
skjuter lås och regel.

Stålet gnistrar, pipan tänds,
Olle klår sitt öra;
rodret vrides, skutan vänds,
gubben har att göra;
under skarpa ögonbryn
grinar han mot soln i skyn;
Kerstin, gubbens hjärtegryn,
skall nu seglen föra.

....

Eller antagligen ännu kändare:

Fredmans sång nummer 21

Så lunka vi så småningom
från Bacchi buller och tumult,
när döden ropar: Granne kom,
ditt timglas är nu fullt.
Du gubbe fäll din krycka ner,
och du, du yngling, lyd min lag:
den skönsta nymf, som åt dig ler,
inunder armen tag.
Tycker du, att graven är för djup,
nå välan, så tag dig då en sup,
tag dig se'n dito en, dito två, dito tre,
så dör du nöjdare.

Du vid din remmare och press,
rödbrusig och med hatt på sned,
snart skrider fram din likprocess
i några svarta led.
Och du som pratar där så stort,
med band och stjärnor på din rock,
re'n snickarn kistan färdig gjort
och hyvlar på dess lock.
Tycker du, att graven är för djup,
nå välan, så tag dig då en sup,
tag dig se'n dito en, dito två, dito tre,
så dör du nöjdare.

....

Den första texten, som jag inte tror mig ha hört sjungas någon gång, ter sig mest som en hoper ord med ett visst mått av inbördes mening. Därutöver noterar jag ett antal simpla rim, exempelvis: ”Det Torpet lilla, straxt utom **tulln**, där kräftan ljustras röd i **kastrulln**”, som kanske förgyller texten något.

Den andra och den tredje texten, däremot, har jag hört sjungas många gånger. Och även om jag inte tycker att de är mindre konstiga upplever jag de är betydligt vackrare på grund av de facits på hur de skall läsas, som sångarna gett mig. Och jag skulle förmodligen uppleva detsamma om jag blev ställd inför texten till vilkensång som helst före och efter jag hört den sjungas. Fast det är sällan jag kommer kontakt med texten till en modern sång som jag inte innan dess hört sjungas. Men förr, innan radion, CD-spelaren med mera, hur visste de då hur det skulle låta? Eftersom det förmodligen även då var långt färre personer som kunde läsa noter än de som kunde läsa vanlig text. Dessutom är och var de flesta dikterna inte tonsatta.

Jag tror att svaret på detta är att de lästes med vissa standardmelodier i bakhuvudet. Till exempel så har jag hört dikten "Tomten" läsas i ett TV program och det lät ungefär såhär (betonade stavelser med **fet stil** och en ganska lång paus efter varje rad):

Tomten av Viktor Rydberg

Midvinternattens **köld** är **hård**,
stjärnorna gnistra och **glimma**.
Alla sova i enslig **gård**
djupt under **midnattstimma**.
Månen **vandrar** sin tysta **ban**,
snön lyser vit på fur och **gran**,
snön lyser vit på **taken**.
Endast **tomten** är **vaken**.

Står där så **grå** vid lagårds**dörr**,
grå mot den **vita driva**,
tittar, som **många** vintrar **förr**
upp emot **månens skiva**,
tittar mot **skogen**, där gran och fur
drar kring **gårdens** sin dunkla **mur**,
grubblar, fast ej det lär **båta**,
över en **underlig gåta**.

....

Det känns lite njutbart att läsa den enligt mönstret ovan och betydligt njutbarare än att bara läsa texten rakt av som om jag läste en vanlig text, utan extra betoningar och enbart korta pauser efter skiljetecken eller skiljeord. Vilket skulle "låta" såhär:

Midvinternattens köld är hård, stjärnorna gnistra och glimma. Alla sova i enslig gård djupt under midnattstimma. Månen vandrar sin tysta ban, snön lyser vit på fur och gran, snön lyser vit på taken. Endast tomten är vaken.
Står där så grå vid lagårdsdörr, grå mot den vita driva, tittar, som många vintrar förr upp emot månens skiva, tittar mot skogen, där gran och fur drar kring gårdens sin dunkla mur, grubblar, fast ej det lär båta, över en underlig gåta.

Därutöver innehåller dikten en hel del rim (markerade med **fet stil** och i samma färg):

Midvinternattens köld är **hård**,
stjärnorna gnistra och **glimma**.
Alla sova i enslig **gård**
djupt under midnatts**timma**.
Månen vandrar sin tysta **ban**,
snön lyser vit på fur och **gran**,
snön lyser vit på **taken**.
Endast tomten är **vaken**.

Står där så grå vid lagårds**dörr**,
grå mot den vita **driva**,
tittar, som många vintrar **förr**
upp emot månens **skiva**,
tittar mot skogen, där gran och **fur**
drar kring gårdens sin dunkla **mur**,
grubblar, fast ej det lär **båta**,
över en underlig **gåta**.

Som jag tycker gör texten ännu lite trevligare.

Många kända diktare från svunna tider förefaller ha skaldat på ungefär samma vis, till exempel Erik Axel Karlfeldt.

Dryckesåret av Erik Axel Karlfeldt

Se, gurkorna svälla, tomaterna glöda,
och sängarna digna av mångfärgad gröda.
Men luften är full av det längtande, tomma,
som kommer då hösten begynner att blomma.
Jag vill mig fördjupa, jag vill mig förlora
i brinnande famnen på fullmogen flora,
som går under plommon en mörknande natt
med solros och vallmo i korngul hatt.

När skördarens lopp är bekrönt och fullbordat,
då saftas alltmera den druva vi jordat,
ty se hur potatisen blommar i holen
som mjälla aklejan, som bleka violen.
Se, krögar Auctumnus för fram sina foror,
och borden bekransas av fladdrande florer,
det dukas i lövsalens högvälvda rum,
och lyktorna lysa och kvällen är ljum.
Det susar i dillåkerns mäktiga kronor,
och kräftfaten rågas med romstinna honor.
Då hämtar du raskt vid husets vägg
en kvist av det krusiga gubbaskägg,
den bästa av alla de brännvinskryddor
som ses så gärna kring slott och hyddor,
och tömmer din dryck med den gröna drägg.

Och så vidare i samma stil 85 rader till med beskrivningar av bland annat jul och påsk.

Dikten berättar en historia om hur man festade förr i tiden, vilket i sig kan göra den läsvärd tycker jag. Dessutom har den en tydlig melodi och den är lättläst. Utöver detta har författaren kryddat den med att avsluta nästan varje rad med ett ord som rimmar på det sista ordet i nästkommande rad. Se nedan där varje rimmat ord är markerat med **fet stil**.

Se, gurkorna svälla, tomaterna glöda,
och sängarna digna av mångfärgad gröda.
Men luften är full av det längtande, tomma,
som kommer då hösten begynner att blomma.
Jag vill mig fördjupa, jag vill mig förlora
i brinnande famnen på fullmogen flora,
som går under plommon en mörknande natt
med solros och vallmo i korngul hatt.

När skördarens lopp är bekrönt och fullbordat,
då saftas alltmera den druva vi jordat,
ty se hur potatisen blommar i holen
som mjälla aklejan, som bleka violen.
Se, krögar Auctumnus för fram sina foror,
och borden bekransas av fladdrande florum,
det dukas i lövsalens högvälvda rum,
och lyktorna lysa och kvällen är ljum.
Det susar i dillåkerns mäktiga kronor,
och kräftfaten rågas med romstinna honor.
Då hämtar du raskt vid husets vägg
en kvist av det krusiga gubbaskägg,
den bästa av alla de brännvinskryddor
som ses så gärna kring slott och hyddor,
och tömmer din dryck med den gröna drägg.

Allt detta sammantaget gör läsningen, enligt min mening, till en trevlig upplevelse.

Ytterligare ett exempel på en diktare som förefaller ha skaldat på samma lättillgängliga sätt är Erik Johan Stagnelius, vars mest kända dikt "näcken" berättar en sorglig historia:

Näcken av Erik Johan Stagnelius

Kvällens gullmoln fästet kransa.
Älvorna på ängen dansa,
Och den bladbekrönta näcken
Gigan rör i silverbäcken.

Liten pilt bland strandens pilar
I violens ånga vilar,
Klangen hör från källans vatten,
Ropar i den stilla natten:

"Arma gubbe varför spela?
Kan det smärtorna fördela?
Fritt du skog må leva,
Skall guds barn dock aldrig bliva!

Paradisets månskensnätter,
Edens blomsterkrönta slätter,
Ljusets änglar i det höga –
Aldrig skådar dem ditt öga."

Tårar gubbens anlet skölja,
Ned han dyker i sin bölja.
Gigan tystnar. Aldrig näcken
Spelar mer i silverbäcken.

De flesta diktarna berättar emellertid inga historier, däremot beskriver de kanske känslor eller stämningar i kombination med enkla rim som sång/gång. Så skaldade bland andra Esaias Tegnér i följande dikt:

Goda mor av **Esaias Tegnér**

Goda mor med fröjdat öra
Hör en hälsning av min **sång**
O! vem vet när än en **gång**
Du skall henne återhöra.
Nyss vi sett ur tidens hav
Tyst det nya åt sig **höja**
Men förrn loppets fyllts därav
O vem vet väl på vars grav
Sorgens stumma blick ska **dröja**.

Mörk, min mor, är dödens stråt,
Rysligt långa vilans **läger**
Fastän plågan följt det åt
Livet dock sitt värde **äger**
Äger värde och för **mig**.
Fåfängt över mina dagar
Sorgens dimmor skocka **sig**;
Hoppet deras midnatt **dag**;
Ack! Dess ljus som fjärran **röjs**
Dock min trötta fot **ledsagar**,
Hämmar denna tår, som **höjs**
Tröstar detta bröst som **klagar**.

....

Bortsett ifrån de, i mitt tycke rätt töntiga rimmen, beskriver texten förmodligen någons sorg över livet på ett sätt som blir tydligare för mig ju fler gånger jag läser dikten. Och det kanske är just det som är poängen med den, det att budskapet växer fram för den som ger sig tid att läsa flera gånger.

Översatt till vanlig svenska säger dikten ungefär såhär (gissar jag):

Hej mamma

Njut nu av mitt brev för vem vet när du hör av mig igen. Tiden går och någon dör. Döden är hemsk och även om livet har sina plågor, är det ändå gott att leva tycker jag. Nu är jag sorgsen, men det finns hopp om att må bättre i framtiden.

Min tolkning av texten är definitivt tydligare, men betydligt mindre spännande att läsa. Kanske hade den blivit bättre uppställt som en dikt:

Hej mamma! av Märten Steen

Njut nu av mitt brev
för vem vet när du hör av mig igen.
Tiden går och någon dör.
Döden är hemsk
och även om livet har sina plågor
är det ändå gott att leva tycker jag.
Nu är jag sorgsen
men det finns hopp om att må bättre i framtiden.

Nä det hjälpte inte ett skit, eller hur? Förmodligen finns det vissa estetiska poänger med de kryptiska formuleringarna.

Dessutom är min tolkning helt hopplös att läsa på ett taktfast sätt med betoningar på betonade stavelser.

Andra, riktiga diktare, förefaller också ha skalat bort den taktfasta melodin och rimmen. Men de har i gengäld adderat uppenbart komiska och/eller romantiska poängar, till exempel:

Till salu av Kerstin Thorvall

En man och tre barn
Mannen är lång och välväxt
och fullt potent
Han har goda inkomster och ATP
Barnen
något livliga
men friska och välartade
Priset är med hänsyn till den goda kvalitén
synnerligen lågt.
Endast seriösa spekulanter.

Jag skrek åt honom av Boel Schenlær

Jag var den torraste öknen
Utan hundratals regn.
Jag var berget
som aldrig pressat fram en droppe vatten.
Jag levde i en grotta
inte längre hungrande
men själen utmärglad
hängande upp och ner
i ett enda murket träd.

I mörkret från ett inland
Dök han upp,.....

Det gör dessa dikter ganska lätta att ta till sig, tycker jag. Förutsatt att jag skiter i att försöka läsa dem högt med någon form av melodi. Vilket ändå kanske inte är så intressant, nu för tiden, när vi ändå är så överösta av högläst ”poesi” i form av sånger.

Ytterligare andra dikter har en poäng i att det ”poetiska” språket med lite möda kan översättas till en historia på vanlig lättbegriplig svenska.

Till greve Oxenstjerna över poemet dagens stunder
av **Johan Henrik Kellgren**

Naturen misskänd, glömd, föraktad,
Ej mer sin älsklings dyrkan fick:
Död för den usle lantmans blick,
Stum, från de storas slott betraktad.

Förgäves mer, o dagens gud!
Du östern sky med guld bestrålar,
Strör pärlor uti blommans skrud,
Och höjderna med purpur målar.

Vem ser dig? Mödans trötta slav
En saknad bädd med tårar sköljer,
Då lyckans son sin vilas grav
För dina morgonblickar döljer.

.....

Betyder såvitt jag förstår:

Naturen försmådd, glömd, föraktad,
skiter vi människor i.
Den olycklige bonden ser bara arbetet
och den rike bryr sig inte.

Utan att någon bryr sig,
skapar naturen soluppgången,
dagg i blommorna
och lyser upp höjderna i lila.

Vem ser dig? Arbetare
som är tvungen att gå upp så tidigt,
den rike som ligger kvar i sängen
är dold för dig.

Och den översättningsövningen var lite kul att göra.

Många dikter har emellertid inget av det föregående och texterna är så sparsmakade att det är svårt att översätta dem till begripliga historier, exempelvis:

Dikt utan titel Av **Gunnar Björling**

Så gråter så
innerst
gråter
av glädjes lust
att försakad
så gråter så
innerst.

Ett försök till översättningen med hjälp av en ordbok gav följande resultat:

Kar gråter på det sättet
djupast
gråter
av glädjes njutning
att avstått ifrån
kar gråter på det sättet
djupast.

Vilket inte hjälpte ett dugg. Det kanske istället är så att texten är ett sammandrag av något längre, exempelvis:

Så mycket **gråter** Kenneth **så** att man kan säga att det är **innerst** i hans själ som lidandet sitter.

Han **gråter** även **av glädjes lust** för hans rival Örjan har sagt **att** han också har blivit **försakad** av henne.

Så det är med tveohågsenhet som Kenneth **gråter**, **så** därför gör han det inte så att det syns utan **innerst** i själen.

Tja det är möjligt att det så författaren menade, men det skulle även kunna vara så att innebörden är att:

1. När någon självmant väljer att avstå ifrån något, kan det skänka glädje även om det denne avstår ifrån hade varit positivt, vilket samtidigt gör denne ledsen.
2. Man kan gråta även av glädje.
3. Någon har blivit utkonkurrerad i kampen om en viss person, av en rival som samtidigt är denne någons vän. Denne någon är därför glad för vännens skull, men i tysthet ledsen för sin egen skull.

Eventuellt är det just det att texten är så öppen för tolkningar som är poängen med den? Eller då så är det kanske inte orden tillsammans utan ett enda ord som utgör diktens poäng och de övriga ordens funktion är att bilda ett ramverk kring detta enda betydelsefulla ord. Om så är fallet skulle det kunna avslöjas genom att jämföra några olika varianter med ett ord borttaget:

gråter innerst gråter av glädjes lust att försakad gråter innerst.	Så så innerst av glädjes lust att försakad Så så innerst.	Så gråter så gråter av glädjes lust att försakad så gråter så	Så gråter så innerst gråter av lust att försakad så gråter så innerst.	Så gråter så innerst gråter av glädjes lust att så gråter så innerst.

Att ta bort ordet ”gråter” tycker jag medför den största skillnaden. Låt säga att det stod andra ord där istället för ”gråter”, såsom: Skrattar, våtvärme, älskar eller cyklar.

Så gråter så innerst gråter av glädjes lust att försakad så gråter så innerst.	Så skrattar så innerst skrattar av glädjes lust att försakad så skrattar så innerst.	Så våtvärme så innerst våtvärme av glädjes lust att försakad så våtvärme så innerst.	Så älskar så innerst älskar av glädjes lust att försakad så älskar så innerst.	Så cyklar så innerst cyklar av glädjes lust att försakad så cyklar så innerst.

När jag ”smakat” ett par gånger på texterna känner jag att originalet förmedlar en känsla av hjärtesorg emedan varianterna inte förmedlar någonting alls.

Förresten så hörde jag en gång på radio någon (förmodligen författaren själv) läsa denna dikt och det lät ganska annorlunda jämfört med hur jag hört ”Tomten” läsas. Jag har för mig att det lät så här (betonade ord i **fet stil** och en ganska lång paus efter varje rad):

Så gråter så
innerst
gråter
av glädjes lust
att försakad
så gråter så
innerst.

Och det sättet att läsa dikten förstärker enligt min åsikt ytterligare känslan av hjärtesorg jämfört med om den skulle läsas på samma sätt som ”Tomten”, vilket skulle kunna låta såhär:

Så gråter så innerst **gråter**
av **glädjes lust** att **försakad**
så gråter så innerst.

Orden i föregående dikter passade någorlunda bra i sammanhanget och de passade ganska bra ihop med varandra betydelsemässigt. Så verkar dock inte vara fallet i många moderna dikter, som denna:

Krön av Tomas Tranströmer

Med en suck börjar hissar stiga
i höghus ömtåliga som porslin.
Det blir en het dag ute på asfalten.
Trafikmärkena har sänkta ögonlock.

Landet en uppførsbacke mot himlen.
Krön efter krön, ingen riktig skugga.
Vi flyger fram på jakt efter Dig
genom sommaren i cinemascope.

....

Eller med ännu fler, i sammanhanget, konstiga ord:

Sömn av Niklas Rådström

Med det trötta, urrunna ansiktet
slutet i ditt hår
Ser där detaljerna,
lädret och sammetens färger
Mästarna och regndansarna misslyckas
till slut med sina besvärjelser,
sången dröjer dock länge kvar
på deras nyplöjda gomsegel
Till knä du faller vid sängen,
faller till sömn ner i lavinområden
och vitt uppslagna fönster

....

Jag misstänker att de konstiga orden är en viktig del av de tänkta poängerna med texten. Exempelvis tolkar jag:

”Landet en uppførsbacke mot himlen. Krön efter krön, ingen riktig skugga.”

Som: ”livet är ett ständigt elände i vår färd emot döden.”

Och:

”Med det trötta, urrunna ansiktet”.

Skapar för mig en bild av att jaget känner sig sliten, utan att det står skrivet:

”Jag kände mig trött och hängig”.

Om man läser och resonerar kring dem på dylikt vis blir de till ordlekar och det är ju lite kul!

Sammanfattningsvis förefaller inte alla dikter vara skapade för att avnjutas som sånger utan ackompanjemang, istället är företrädena olika. Vilket gör att jag tror att jag behöver betrakta dem på olika sätt för att eventuellt hitta poänger som kan tilltala mig. Och om jag gör det, kan läsningen kanske bli givande.

Men när jag läser recensioner av modern lyrik inser jag emellertid att jag inte fattar någonting, inte ens av själva recensionerna i sig. Följande två citat är saxade från DN respektive SvD:s webbplats och de får tjäna som exempel. I båda fallen var det den första recensionen av samtida poesi som jag hittade på respektive hemsida.

I sin recension av **Krister Gidlunds** diktsamling **Fåglarna lärde oss ingenting**, publicerad i Svenska Dagbladet 090102, skriver **Erik Bergqvist** bland annat:

”Framför allt strävar Gidlund efter ”Ögats nakna sanning”, en i möjligaste mån direkt relation mellan händelse och ord, utan vidhängande idéer om samhörighet och högre avsikter. Det som räknas är den där pausen, den spalt där människan vrider huvudet och får syn på; den är stor nog. Det kan låta träigt men Gidlunds dikter är tvärtom friska och i god mening motstridiga. Metaforerna är glesa men avvägda, motiven hänger samman med tunna men starka strängar. Knappheten i uttryck samt den höga frekvensen av negerande ord, som ”ingenting”, ”avgrund” och ”klanglöst”, vetter åt Björling eller Ekelöf, och i sitt konstlöshetsideal följer Gidlund en lång tradition i svensk dikt, från Almqvist till Aspenström.

Ändå är han sin egen, inte minst i kraft av sin fåmälda upptagenhet – också från bok till bok – vid samma fenomen: gräs, äpplen, fåglar, jord, himmel, regn. Man tänker sig att Gidlund arbetar med samma dikt om och om igen, eller att orden helt enkelt föreligger, redo att samlas in i den ordning stunden kräver: ”Utan dörr / är morgonens ljusa nu , // fågelsången är trasig, / solen en vålded, / älven ett verb.” En barnslig känsla av frihet i denna strof.

En del rader i ”Fåglarna lärde oss ingenting” är i anonymaste laget, ger intryck av ett något rutinmässigt registrerande. Annat blir mer program än poesi; alltid en risk hos viljestarka poeter med dragning åt att formulera poetik. Däremot balanserar Gidlund för det mesta fint i sina lärodikter – jag tror man kan kalla dem så – mellan ärende och ärendets upplösning:

Gräset skymmer inte gräset,
humlan inte humlan.
Ljuset skymmer det ljus,
som var ett med vår mållösa häpnad:
att öga,
att äpple,
att eld och aska.”

I recensionen av **Ann Jäderlunds** diktsamling **I en cylinder i vattnet av vattengrät** (Dagens Nyheter 060126), skriver **Aris Fioretos** :

”Hennes nya texter berättar om luciavodka, nylonvolanger och berlocker av guld, Vietnam, bäddsoffor och manchestertyg - beståndsdelar av en tillvaro då tv:n bara hade två kanaler och man ännu såg kvinnor med papiljotter. Här förekommer en pappa förknippad med "urgröpfung" och "tömning" och en mamma "som inte/fanns/när hon/syntes". Kort sagt: dikterna uppehåller sig vid den invecklade tillvaron som barn och tonåring under åren 1967-78. Bokens kanske mest drabbande rader -

i n s t ä n g d i d i n e g e n s j ä l
s o m e n h y a c i n t i e n
p l a s t -
p å s e

- ger en antydning om hur nära det sköra och det sköna, prakten och paniken ligger i Jäderlunds diktning. Den blomning som länge bildat en generativ princip för hennes poesi har drag även av feberrosor. Här gör det inte bara ont i allmänhet när knoppar brister, utan jaget blir "a l d r i g f ä r d i g s o m / v ä x t s a f t". Känslan av instängdhet har alltid varit framträdande hos Jäderlund, viljan till öppning likaså. I hennes nya dikter bildas "n a k e n f i t t s å r" och sexualiteten framstår som något som bokstavligt talat vänder ut och in på varseblivningen.

Liksom i förra boken kursiverar hon texterna. Dessutom spärras många ord. Tekniken skapar förtätningar och förtunningar som får sidorna att pulsera. I ena stunden rinner löpstilen på och veckar sig likt gurlanger på vattenytan, i nästa hejdas den och blir så genomsläpplig att ytterligare spärrning skulle förvandla en fras till en myrstig av bokstäver.

Greppet är så allestädes att den typografiskt sinnade läsaren må förlåtas om han får för sig att Jäderlund även söker undergräva det ståndaktiga och antikverade i språket - vad som för 20 år sedan möjligen skulle ha kallats dess "fallogocentrism". Åtminstone associerar hon avgrunden med fadern, "som/i sagan", och i en annan dikt talas om rotkyssar -

som om kuken
satt inne
i / vore
det
hem-
liga”